

KAP 1 INLEDNING

1.1 Principer för fysisk planering

1.1.1 Översiktsplan

Alla kommuner i Sverige måste enligt 3 kap i plan- och bygglagen (PBL SFS 2010:900) ha en översiktsplan (ÖP) som täcker hela kommunens yta. En översiktsplan är ett politiskt strategidokument som visar ambitioner och riktlinjer för den fysiska planeringen, dvs hur mark och vatten i kommunen bör användas, hur bebyggelse bör utvecklas och bevaras, hur infrastruktur bör förläggas, mm. Översiktsplanen visar vilka värderingar som ska iakttas i det löpande planeringsarbetet och den är vägledande och ger stöd vid olika typer av beslut.

Översiktsplanens tidshorisont bör sträcka sig från det närmast förestående till vad som ligger ca 20-25

år fram i tiden. Översiktsplanen ska enligt gällande lagstiftning aktualitetsförklaras en gång varje mandatperiod, endera genom att en ny översiktsplan arbetas fram eller att beslut tas om att den gällande översiktsplanen fortfarande anses aktuell.

En översiktsplan är inte juridiskt bindande, vilket innebär att det är möjligt att fatta beslut som strider mot översiktsplanens intentioner. Översiktsplanen kan i önskade delar ersättas eller kompletteras genom fördjupade översiktsplaner (FÖP) eller tematiska tillägg (TÖP), utan att hela översiktsplanen tas upp för behandling. Tidigare beslutade FÖP:ar och TÖP:ar kan fortsätta gälla även om en ny översiktsplan antas.

En översiktsplan ska precis som namnet antyder vara just övergripande, inte gå in på detaljer och, eftersom den inte är juridiskt bindande, inte förespegla att innehållet utgör slutligt beslut i olika frågor.

1.1.2 Andra planeringsinstrument

Det allra vanligaste planeringsdokumentet i kommunerna är detaljplanen (kallades stadsplan förr i tiden). Detaljplanen reglerar hur mark och vatten får användas och hur marken får bebyggas inom avgränsade geografiska områden inom kommunen. Detaljplanen är, till skillnad från översiktsplanen, juridiskt bindande vilket t ex innebär att bygglöv inte får beviljas eller avstyckningar inte får göras som strider mot detaljplanen. En detaljplans intentioner bör ha stöd i gällande översiktsplan men detta är inget krav. Områdesbestämmelser är ett något enklare alternativ till detaljplan och vars funktion är ungefär densamma.

Se kap 3 för de planer och styrdokument som är aktuella i Hallsbergs kommun.

Regionala översiktsplaner är ovanliga men för Örebro län finns en regional översiktlig planering (RÖP) och därtill en regional utvecklingsstrategi (RUS). Dessa dokument är inte heller juridiskt bindande men innehåller ett antal regionalt övergripande förutsättningar och ställningstaganden som respektive kommun bör förhålla sig till.

Se kap 2 för närmare beskrivning av RÖP:ens innehåll.

1.2 Översiktsplanens upplägg

Processen att ta fram en översiktsplan (ÖP) består i princip av fyra skeden; utredningsskedet, samrådsskedet, gransknings-/utställningsskedet och slutligen antagande- eller avslutsskedet. Vissa ramar av processen är tydligt styrda i lagstiftningen medan arbetssätt och översiktsplanens utformning kan och får skilja mycket från kommun till kommun. Här nedan redogörs kort för hur planeringsprocessen genomförs i arbetet med Hallsbergs kommuns översiktsplan.

Förarbete/Utredningsskede

Hallsbergs kommun har 2014-03-24 beslutat att ta fram en helt ny översiktsplan som ersätter den nu gällande från 2011.

Under 2014 har ett första förslag till samrådshandling arbetats fram. I detta förslag har fokus legat på visions- och värdefrågor, vilket utgör en form av fundament för översiktsplanen.

Ett mer omfattande arbete har även gjorts avseende utvecklingsidéer för de olika tätorterna.

Förslag till LIS-områden togs också fram i detta första skede.

Ambitionen var att skapa ett kortfattat och lättöverskådligt ÖP-dokument och att utifrån de grundvärderingar som förs fram i detta hålla samråd med allmänheten runt om i kommun. Framförallt genom samrådsmöten i kommunens tätorter.

Redan från början bestämdes att hålla två samrådsrundor.

Ett tidigt församråd, inkluderande ovannämnda möten, och ett senare formellt samråd där ÖP-dokumentet kompletterats med mer formella krav på innehåll och uppställning.

Samrådskede 1

Under perioden 2 dec 2014 till 15 feb 2015 har ett församråd genomförts. Samrådet annonserades i dagspressen och genom andra kanaler. Under hela samrådstiden har översiktsplaneförslaget funnits tillgängligt på kommunens hemsida samt på kommunhuset och biblioteket i Hallsberg, så att alla kommuninvånare som önskat haft möjlighet att ta del av planförslaget.

Under församrådsperioden har 6 samrådsmöten hållits vilka

annonserades i lokalpressen. I tur och ordning Sköllersta, Vretstorp, Hjortkvarn, Hallsberg, Östansjö och Pålsboda. Översiktsplaneförslaget har även skickats till berörda myndigheter, t ex länsstyrelsen och Trafikverket, grannkommunerna, större organisationer och företag, kommunala instanser, m fl. Syftet med samrådet var att få fram information för ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan.

De yttranden som inkommit under församrådet, inklusive synpunkter som kommit fram vid samrådsmötena, redovisas i en samrådsredogörelse.

I samrådsredogörelsen redovisas vilka ändringar i förslaget till översiktsplan som gjorts inför nästa samrådskede.

I det här fallet har översiktsplaneförslaget arbetats om helt och har en annan uppbyggnad.

Samrådskede 2

En andra formell samrådsrunda har genomförts under perioden 19 feb 2016 - 22 apr 2016. Samrådet annonserades i dagspressen och genom andra kanaler. Under hela samrådstiden fanns översiktsplaneförslaget tillgängligt på kommunens hemsida samt på kommunhuset och biblioteket i Hallsberg.

Under samrådsperioden genomfördes 6 allmänna samrådsmöten i de större tätorterna; Hallsberg, Pålsboda, Sköllersta, Östansjö, Vretstorp och Hjortkvarn. Därutöver har ett samrådsmöte med fokus på landsbygden hållits.

De yttranden som inkommit under samråd 2 redovisas i en ny samrådsredogörelse som finns tillgänglig under det kommande granskningskedet.

Gransknings-/utställningsskede

Det efter samrådet bearbetade och reviderade förslaget till översiktsplan ställs nu ut under minst två månader för granskning. Det finns nu åter möjlighet för alla kommuninvånare och berörda instanser att ta del av översiktsplaneförslaget och inkomma med synpunkter. Efter gransknings-/utställningstiden ska kommunen i ett särskilt utlåtande sammanställa de synpunkter som kommit fram och redovisa om de lett till förändringar i planförslaget eller inte. Om stora förändringar sker efter granskningen/utställningen ska en ny granskning/utställning genomföras.

Länsstyrelsens granskningsyttrande ska nu biläggas

översiktsplanedokumentet så att det framgår ifall kommunen och staten (som företräds av länsstyrelsen) har skilda uppfattningar i några väsentliga frågor. Utställningen/granskningen av denna ÖP är planerad att genomföras under sommaren 2016.

Antagandeskede/Avslutsskede

Översiktsplanen, med de slutliga justeringarna efter granskningen/utställningen, antas av kommunfullmäktige. Beslutet vinner laga kraft tre veckor efter att det justerade protokollet om beslutet anslagits förutsatt att ingen överklagar beslutet att anta planen under dessa tre veckor. En översiktsplans innehåll kan dock inte överklagas, bara hur den formella handläggningen har gått till. Den nya översiktsplanen gäller till dess att den genom aktiva beslut ändras, ersätts eller upphävs. Beslut att anta den nya översiktsplanen för Hallsbergs kommun bedöms kunna ske hösten 2016.

1.3 Läsanvisning

Så här hittar du i översiktsplanen och får bästa utbyte av innehållet. Det bör poängteras att översiktsplanen för Hallsbergs kommun är utformad så att den anger ställningstaganden uppdelat i olika tematiska områden, främst inom den fysiska planeringen men även inom andra områden som påverkar samhällsutvecklingen. Översiktsplanen visar inte specifikt avgränsade utbyggnadsområden. Samtliga kapitel utom 14 och 15 innehåller ställningstaganden som anger kommunens riktlinjer och ambitioner i olika frågor.

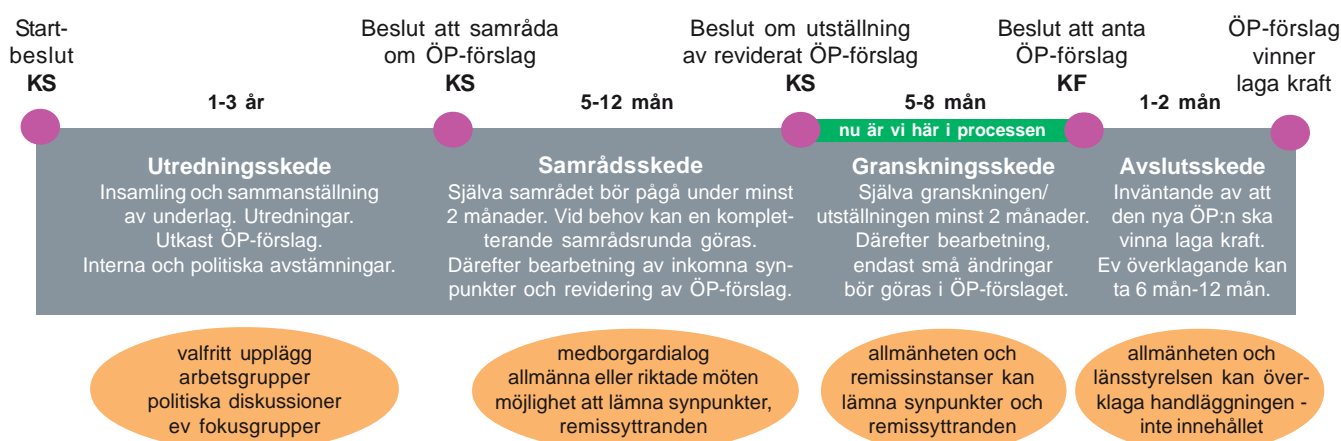
Kommunens ställningstagande/kommentar

är markerad med lila text. Det är i första hand dessa ställningstaganden och kommentarer som ligger till grund för den fysiska planeringen i kommunen – främst vid detaljplanering och bygglovgivning - men texterna i sin helhet ger vägledning både i dessa och andra frågor.

Om ställningstagandena bedöms medföra några former av konsekvenser som endera är stora eller för att de av andra skäl bör kommenteras, görs detta under rubriken **Påtagliga eller andra noterbara konsekvenser** vilken finns under respektive berörd grupp av ställningstaganden. Om ställningstagandena inte bedöms leda till några konsekvenser eller om konsekvenserna bedöms ha begränsad betydelse i sammanhanget används inte rubriken.

I kapitel 1 (detta kapitel) redogörs för vad en översiktsplan är, övergripande internationella eller nationella mål, vilka generella hänsyn som bör eller måste tas, samt hur själva handläggningsprocessen ser ut.

I kapitel 2 fokuseras på regionala frågor. Hallsbergs roll i regionen redovisas liksom olika funktioner och företeelser som är gemensamma för Hallsberg och en eller flera andra kommuner, s k mellankommunala intressen. Här presenteras även regionala måldokument och handlingsprogram av olika slag.

I kapitel 3 redovisas fakta om och förutsättningar för Hallsbergs kommun idag samt lokala måldokument inklusive Hallsbergs kommuns vision och värdegrund. Visionen utgör plattform för översiktsplanen.

I kapitel 4 redovisas dels olika risker, t ex ras och skred, översvämningar, radon, förorenade områden, dels frågor som rör säkerhet och beredskap, miljökvalitetsnormer för vatten, luft och mark, buller, mm samt aspekter som är kopplade till klimatfrågor.

I kapitel 5-11 redovisas förutsättningar, bedömningar, ställningstaganden och konsekvenser inom sju utvalda tematiska områden; Natur, vatten och kulturmiljö, Bostäder och boende, Näringsliv, Offentlig service, Rekreation, fritid och friluftsliv, Kommunikationer och Teknisk försörjning.

I kapitel 12 redovisas samtliga Riksintressen som berör kommunen och på vilket sätt kommunen ska tillgodose dessa.

I kapitel 13 redovisas förutsättningar, utvecklingsmöjligheter och ställningstaganden för sex tätorter; Hallsberg, Pålsboda, Sköllersta, Östansjö, Vretstorp och Hjortkvarn.

I kapitel 14 redovisas områden eller funktioner där det finns överlappande/konkurrerande intressen som särskilt bör uppmärksammas vid planering.

I kapitel 15 redovisas de sammantagna hållbarhetsaspekterna för hela ÖP-dokumentet.

LIS-bilagan redovisar de 10 områden vid några av kommunens sjöar som utretts och föreslås som LIS-områden.

Vindkraftbilagan är identisk med det tematiska tillägg till gällande översiktsplan (TÖP) för vindbruk som antogs 2010-05-16. Detta dokument inkluderas nu oförändrat i den nya översiktsplanen, undantaget att kartan med riksintressen för vindbruk ersattats och nya områden visas.

Till översiktsplanen hör även en miljökonsekvensbeskrivning som redogör för betydande miljöpåverkan som eventuellt kan uppstå beroende på de ställningstaganden som görs i översiktplanen.

1.4 Övergripande nationella och internationella mål

Förutom regionala planer och måldokument (se kap 2) och riktlinjer i vision, planer och mål som Hallsbergs kommun har satt upp (se kap 3), finns internationella och nationella mål och åtaganden som den kommunala planeringen måste ta hänsyn till.

1.4.1 Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter är en ministandard för vilka rättigheter som gäller för alla, vars grundläggande principer lagts fast av Förenta Nationerna (FN). Översiktsplanen är ett av kommunens mest övergripande och vägledande dokument och bör därför genomsyras av jämlikhet och principerna för de mänskliga rättigheterna. Några områden är mer påtagliga i den fysiska planeringen och har därför lyfts fram i avsnitten nedan.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta mänskliga rättigheter vid all fysisk planering.

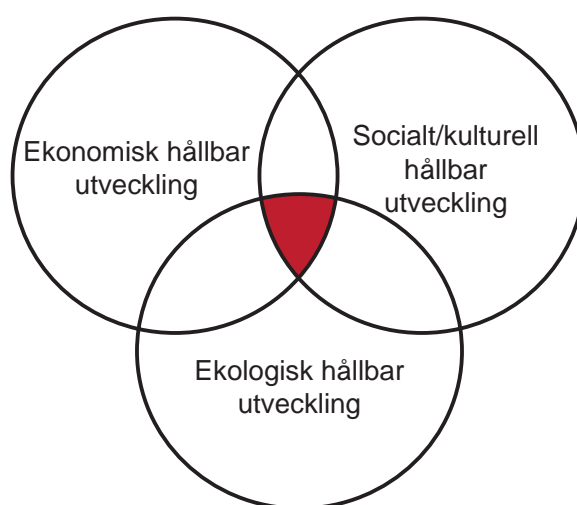

Illustration hållbar utveckling: Utveckling, social välfärd och sammanhållning förenas med en god miljö. De tre perspektiven betraktas som likvärdiga och en hållbar utveckling uppstår i överlappningen dem emellan.

1.4.2 Hållbar utveckling

Vi arbetar för en hållbar utveckling i enlighet med den definition som FN:s världskommission för miljö och utveckling angav i Brundtlandsrapporten år 1987:

”En hållbar utveckling ger ett samhälle som kan tillfredsställa sina nuvarande behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina.”

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska arbeta för en hållbar utveckling vid all fysisk planering samt vid bedömning av bygglov och motsvarande.

1.4.3 Folkhälsoperspektivet

Det övergripande målet för folkhälsan i Sverige är att skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Folkhälsa handlar om allt från individens egna val och vanor till strukturella faktorer som yttre miljöer och demokratiska rättigheter i samhället. Folkhälsan är ett gemensamt ansvar för samhället och folkhälsoperspektivet bör därför finnas som en naturlig del i en kommunal översiktsplan.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta folkhälsoperspektivet vid all fysisk planering.

1.4.4 Barnperspektivet

Barn är personer mellan 0 och 18 år. FN:s konvention om Barnets rättigheter (Barnkonventionen) är en internationell överenskommelse som gäller inom de stater som undertecknat den. I Sverige gäller inte barnkonventionen direkt som lag. Sverige har valt att anpassa den svenska lagstiftningen så att den överensstämmer med Barnkonventionens regler.

Artikel 3 i Barnkonventionen slår fast att barnets bästa ska komma i första hand. Det gäller vid alla slags åtgärder och beslut som berör barnet. Principen omfattar alla områden där barn påverkas, oavsett om det är inom offentliga eller privata institutioner, domstolar, myndigheter eller lagstiftande organ. Man pratar till

exempel om barnkonsekvensanalyser som innebär att all planering och alla beslut ska innefatta en prövning av barnets bästa.

Den fysiska miljön har mycket stor betydelse för barns liv och utveckling. Tillgänglighet, rörelsefrihet och säkerhet är viktigt för barns möjlighet till utveckling och frihet att leka. Det är viktigt att planera och anpassa kommunens fysiska miljöer till barnens behov.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta barnperspektivet vid all fysisk planering samt vid bedömning av bygglov och motsvarande.

1.4.5 Tillgänglighet

En ökad tillgänglighet handlar om den demokratiska rätten att kunna röra sig fritt och kunna verka i samhället även för personer med funktionsnedsättning. I takt med att den åldrande andelen av befolkningen ökar, samtidigt som människor med funktionsnedsättningar ges ett starkare skydd för rätten att leva ett självständigt och oberoende liv, ökar kraven på god tillgänglighet i alla miljöer. Tillgänglighetsperspektivet behöver synas genom alla nivåer från planering till byggande och ingår därför som ett övergripande åtagande i den kommunövergripande översiktsplanen.

I januari 2009 trädde FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning i kraft i Sverige och benämns vanligen Agenda 50 (har ersatt Agenda 22) och syftar på de femtio artiklar som FN konventionen innehåller.

En aspekt inom detta område som kommunerna ansvarar för är sk ”lätt avhjälpna hinder” i offentliga miljöer, t ex att tillse att det anläggs ramper för rullstolsburna ska få tillgång till butiker.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta tillgängligheten vid all fysisk planering samt vid bedömning av bygglov och motsvarande.

1.4.6 Jämställdhet

Jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet. Jämställdhet förutsätter en jämn fördelning av makt och inflytande, samma möjligheter till ekonomiskt oberoende, lika villkor och förutsättningar i fråga om företagande, arbete, arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet, lika tillgång till utbildning och möjligheter till utveckling av personliga ambitioner, intressen och talanger, delat ansvar för hem och barn samt slutligen frihet från könsrelaterat våld. Den fysiska miljön spelar stor roll i möjligheterna till ett jämställt samhälle och det är av stor vikt att hänsyn tas till detta i den övergripande samhällsplaneringen.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta jämställdhetsaspekten vid all fysisk planering samt vid bedömning av bygglov och motsvarande.

1.4.7 Integration

Målet med den nuvarande nationella integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

När det gäller den fysiska planeringen bör ett aktivt och förebyggande arbete mot boendesegregation vara en naturlig och prioriterad del, t ex genom en varierad och blandad bebyggelse. Interkulturell förståelse och integration sker genom personliga möten. Ett sätt att skapa förutsättningar för och stimulera sådana möten är att prioritera lämpliga platser i det offentliga rummet.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta integrationsaspekten vid all fysisk planering samt vid bedömning av bygglov och motsvarande.

1.4.8 Nationella miljömål

Riksdagen har tagit beslut om svenska miljömål med inriktningen att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de flesta av de stora miljöproblemen är lösta. Det svenska miljömålssystemet innehåller ett

generationsmål, sexton miljö kvalitetsmål och fjorton etappmål. Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. De miljömål som är relevanta för Hallsbergs översiktsplan redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n).

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta de nationella miljömålen vid all fysisk planering samt vid bedömning av bygglov och motsvarande.

1.4.9 Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormerna infördes med miljöbalken 1999 för att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor som till exempel trafik och jordbruk. Utgångspunkten för en norm är kunskaper om vad människan och naturen tål. Normerna kan även ses som styrmedel för att på sikt nå miljö kvalitetsmålen. De flesta av miljö kvalitetsnormerna baseras på krav i olika direktiv inom EU. Idag finns det miljö kvalitetsnormer för föroreningar i utomhusluften, parametrar i vattenförekomster, kemiska föreningar i fisk- och musselvatten och omgivningsbuller. Myndigheter och kommuner ska vid tillsyn, tillståndsprövning, planering med mera se till att de normer som gäller verkligen uppfylls. I kapitel 4 Risk, säkerhet och miljö kvalitet finns en mer ingående redovisning av miljö kvalitetsnormerna. Översiktsplanens konsekvenser för uppfyllandet av normerna redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n).

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta gällande miljö kvalitetsnormer vid all fysisk planering samt vid bedömning av bygglov och motsvarande.

1.4.10 EU:s vattendirektiv

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG har slagit fast en ram för den europeiska gemenskapens vattenpolitiska samarbete. Vattendirektivet trädde i kraft december 2000 och ska vara genomfört i medlemsländerna år 2021, vilket är ett första etappmål. Med hjälp av vattendirektivets systematiska angreppssätt är ambitionen att uppnå god vattenkvalitet i alla vatten. I Sverige finns nu fem

vattendistrikt med en vattenmyndighet i varje som har till uppgift att genomföra den nya vattenförvaltningen. Riksdagen och regeringen beslutade om nationell lagstiftning, vilket innebar en komplettering av Miljöbalken och en särskild vattenförvaltningsförordning (SFS 2004:660) samt organisation för den svenska vattenförvaltningen. Meningen med direktivet är att etablera en ram för enhetliga regler på EU-nivå för skydd av europeiska vatten; sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten, dock inte hav. Det handlar främst om att förbättra miljöarbetet genom en gemensam lagstiftning för vatten, bland annat försöker man minska föroreningar, främja hållbar vattenanvändning, förbättra tillståndet för existerande akvatiska ekosystem samt reducera effekterna av översvämningar och torka.

Vissa kommuner tillhör flera vattenmyndigheter, Hallsbergs kommun tillhör två stycken, Norra respektive Södra Östersjöns vattendistrikt

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta EU:s vattendirektiv vid all fysisk planering samt vid bedömning av bygglov och motsvarande.

1.4.11 Europeiska landskapskonventionen

Från den 1 maj 2011, när den Europeiska landskapskonvention (ELC) trädde i kraft, förbinder sig Sverige ”att analysera landskapens särdrag och de krafter och påtryckningar som omvandlar dem samt att värdera de landskap som har kartlagts på detta sätt”... samt att ”ta hänsyn till de särskilda värden som berörda parter och den berörda befolkningen tillskriver dem”.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska där det är relevant beakta Europeiska landskapskonventionen vid fysisk planering samt vid bedömning av bygglov och motsvarande.

1.4.12 Europa 2020

Europa 2020 är EU:s tillväxtstrategi för de kommande tio åren.

foto: Bosse Björk

I vår föränderliga värld är föresatsen att EU ska bli en smart och hållbar ekonomi för alla. Vår strategi ska hjälpa EU och medlemsländerna att uppnå hög sysselsättning, god produktivitet och stor social sammanhållning.

EU har fem överordnade mål för sysselsättning, innovation, utbildning, social sammanhållning, energi och klimat. De ska uppnås före 2020. Varje medlemsland har antagit egna nationella mål för respektive område. Konkreta åtgärder på EU-nivå och i medlemsländerna ska bidra till ett lyckat resultat.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta EU 2020 vid fysisk planering.

1.5.13 Boverkets vision 2025

I Sverige år 2025 finns vardagslivet nära bostaden och vi går, cyklar och rör oss mer i den alltmer funktionsblandade staden. De flesta av oss bor i storstadsregionerna, vilka växer i orter längs kollektivtrafikstråk. De regionala högskoleorterna växer och våra dagliga resor underlättas av snabba förbindelser i och mellan regionerna. Vi bygger endast miljöanpassade byggnader och privata företag står för en större andel ny infrastruktur i områden med goda råvarutillgångar.

Boverket har på regeringens uppdrag format en vision för Sverige 2025. I tolv sverigebilder visar Boverket vägar för framtidens fysiska samhällsplanering. Bilderna visar på den riktningssändring som krävs för att vi ska nå det hållbara samhället år 2050. Visionen kan användas som idéunderlag och inspiration till åtgärder på både nationell och lokal nivå på vägen till ett hållbart samhälle.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta Boverkets Vision 2025 vid fysisk planering men då visionen är tämligen fokuserad på staden är den i många stycken inte relevant för Hallsbergs kommun.

1.5.14 Transportpolitiska mål och nationella planen för transportsystemet

Det övergripande målet för svensk transportpolitik är att

foto: Bosse Björk

säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktig hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet. Under det övergripande målet har regeringen också satt upp funktionsmål och hänsynsmål med ett antal prioriterade områden.

I den nationella planen för transportsystemet beslutas om övergripande prioritering för olika transportsystem i landet. Nuvarande plan omfattar åren 2014-2025.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen ska beakta de transportpolitiska målen vid fysisk planering, bygglovhandläggning och motsvarande.

1.5 Omvärldsanalys

Eftersom en översiktsplan är ett övergripande dokument går det inte att bortse från att Hallsberg är en del av helheten och påverkas av de trender som pågår inom landet och i världen. Syftet med denna översiktliga omvärldsanalys är att belysa och förklara ett urval relevanta trender som styr på internationell och nationell nivå samt på vilket sätt de gör det.

Klimatförändringar

Den tilltagande klimatförändringen utgör ett växande och potentiellt enormt problem vilket ger stora utmaningar, internationellt, nationellt och lokalt, att ta sig an. Miljökvalitetsmålen, som arbetats fram nationellt, utgör grunden för miljöarbetet, kopplat till klimatet. Kraftiga regn, med översvämningar som följd, kan ge upphov till erosion, ras och skred. Kommunen behöver i sin planering av mark- och vattenanvändningen ta höjd för detta, t ex genom att byggnader förläggs så att de inte riskerar översvämmas. I samband med bygglov och liknande bör de sökande informeras om behov av energieffektiva driftlösningar, minskad energianvändning, etc.

Globalisering

Detta är en ekonomisk, kulturell och politisk process som innebär att världens länder och människor knyts närmare varandra. Kommuner har behov av att tillhöra en region med globala kontakter. Globalisering är ingen ny företeelse. Trenden har pågått sedan urbaniseringen i samband med industrialiseringens genombrott.

Fortsatt urbanisering

Urbaniseringen i västvärlden har pågått i över 300 år och det finns inget som tyder på en förändring i denna trend, tvärtom förstärks den ytterligare. Fram till 1970-talet handlade urbaniseringen främst om att människor flyttade från landsbygden till närmaste större fabrik, varvid bruksorter uppstod. Idag sker flyttningen från mindre tätorter och städer till större befolkningsområden, vanligen storstäder, regioncentra och universitetsstäder. Bra kommunikationer minskar trycket på urbanisering.

Mer samverkan/sammanslagning

Det finns många exempel på att områden sammansmälter på nya sätt. Det handlar om länder och intrenationella regioner såväl som kommuner och nationella regioner. Samverkan blir allt vanligare för kommuner att möta de problem som är förknippade med ett begränsat befolkningsunderlag. På samma sätt är regionförstoring ett sätt att öka tillgången på t ex arbetskraft och service för att öka konkurrenskraften och skapa förutsättningar för investeringar. Hallsberg bedriver samarbete med andra kommuner och organisationer på en rad områden och ingår i Örebros arbetsmarknadsregion.

Äldre befolkning

En allt äldre befolkning gör att boende och äldreomsorg står inför stora förändringar. De allra flesta vill bo kvar i hemmet så länge de kan vilket ställer krav på hög tillgänglighet. Andra behöver vård och omsorg i något vårdboende eller motsvarande. Kommunen behöver ha olika lösningar för att åstadkomma boenden som passar alla och som svarar upp mot de behov som finns samt bedöma hur behovet kan se ut på sikt.

Krav på högre utbildning

Den allt snabbare utvecklingstakten och nödvändigheten av allt högre förädling och specialisering av produkter och tjänster förutsätter även allt högre krav på utbildning. En hög utbildningsnivå i kombination med innovativa miljöer och entreprenörskap bedöms utgöra grunden för fortsatt tillväxt i Sverige. Andelen jobb som inte kräver kvalificerad utbildning blir färre och färre. I Hallsberg finns av tradition en arbetsmarknad kopplad till järnvägen men även en utvecklad entreprenöranda. Andelen som fullföljer en högre utbildning är dock förhållandevis låg. Detta är en utmaning för framtiden.

IT-utveckling

Behovet av effektiva lösningar inom IT är viktigt dels för att möjliggöra för arbete hemma vilket dels gör kommunen attraktiv att bo och arbeta i men ger även minskad miljöpåverkan genom att behovet av arbetsresor minskar. Företagandet kräver alltmer flexibla lösningar för att kunna verka och fungera varför vikten av att ha en utbyggd och fungerande IT-infrastruktur är av väsentlig betydelse för kommunen. För landsbygden är en fungerande IT-infrastruktur en avgörande faktor för framtida boende.

Flyktingfrågan

Under hösten 2015 har antalet flyktingar i Europa och Sverige i synnehet ökat dramatiskt. Detta innebär att befolkningen i kommuner och orter kan öka betydligt mer än vad gängse statistik visar. Som en följd av detta har tillgången på bostäder minskat, behovet av att tillskapa nya bostäder har ökat. Det innebär även att olika

samhällsfunktioner anställs hårdare än normalt, t ex att det kan finnas behov av att utöka kapaciteten i förskolor och skolor. I gengäld ökar på sikt den tillgängliga arbetskraften som kan bli värdefull för att täcka upp stora kommande pensionsavgångar inom den offentliga sektorn.

Sammantaget innebär denna i sammanhanget nya trend att den vanliga planeringshorisonten har förändrats men för enskilda kommuner är det i dagsläget svårt att veta hur mycket. Statistik som bygger på erfarenhet är inte alltid tillämplig som underlag för planering längre. Detta måste kommunen vara uppmärksam på.

Kommunens ställningstagande/ kommentar

Kommunen bör vara observant på omvärldsfaktorer som kan påverka planeringsförutsättningarna i Hallsbergs kommun.

